

9. Maailman paras peruskoulu – kuvaus päivitetty 11.4.2019

1. Peruskoulu muutoksessa

Hämeenlinna: Tuomelan koulun kaksivuotinen peruskorjaus on valmis. Sisäilmaongelmista kärsinyt koulu uudistui remontissa täysin. Koulussa yhdistyvät uudenlainen pedagogiikka ja nykyaikaiset oppimistilat ilman käytäviä ja turhia seiniä.

Kullekin luokka-asteelle on varattu oma kerros. Joka kerroksessa on yksi suuri oppimistila, jota voidaan muunnella kotarakennelmilla. Pulpetteja ei ole, ne korvattiin pyörällisillä lokerikoilla, joita on helppo siirrellä paikasta toiseen.

– Tällaiset vaihtuvat kotarakennelmat ja tilojen muunneltavuus on ainutlaatuista Suomessa, mainitsee rehtori Arto Nykänen Hämeenlinnan kaupunkiutisissa

– Lapset ovat hyviä opettamaan toisiaan, jatkui esittely Tuomelan koulussa. Istuimme siellä sukkasillaan ullakkoportaikosta muodostetussa opiskelutilassa. Tällaista nykyajan koulutyö on? Taitaa olla aika erilaista kuin silloin omana kouluajanani, kun kaikki puhuivat suomea ja istuivat luokassa hiljaa paikallaan. Nyt yhtenäinen ryhmä on kadonnut, on erilaisia oppilaita ja digiloikka on jo pitkällä.

Suomalainen peruskoulu on niittänyt useina vuosina mainetta kansainvälisissä PISA-tutkimuksissa, joissa mitataan muun muassa 15-vuotiaiden lukutaitoa, matematiikan osaamista ja luonnontieteiden osaamista. Esimerkiksi luonnontieteiden osaamisessa suomalaisnuoret sijoittuivat ykkössijalle maailmassa vuonna 2006 ja vuonna 2015 sijalle viisi. Hyvä tulos edelleen, mutta jo huolestuttiin erityisesti poikien heikentyneestä osaamisesta ja siitä, etteivät luonnontieteet motivoi opiskelijoita kuten ennen.

Aiemmin oli selkeä tavoite: Jokainen suomalainen lapsi käy koulun. Nyt on oppimisvelvollisuus, mutta mikä on yhteiskunnallinen tavoite? Kiinnittyminen työelämään? Tiedämmekö, millainen se on tulevaisuudessa? Kun Ruotsissa kysyttiin nuorilta, mitä työtä he haluaisivat tehdä, vastaukseksi saatiin some-tähti ja tubettaja. Tukeeko opetussuunnitelma myös sitä? Tämä liittyy vahvasti työn murrokseen.

Suomalaiset opettajat tunnetaan maailman parhaina ja toivottavaa on, että opettajan työ ja koulutus jatkossakin kiinnostavat monia. Mutta mikä tekee opettajasta hyvän? Yksi tunnuspiirre on autonomia: Taitava opettaja tekee päätöksiä oman ajattelunsa ja ammattietiikkansa pohjalta (Hannu Heikkinen).

Tätä tarvitaan: Lapsen kohtaamista ja näkyväksi tulemista, siinä määrin, missä hän tarvitsee ja haluaa. Toiset viihtyvät ilman opettajaakin. Vahvuuksien ja kykyjen varaan rakentamista. Hyvinvointia ja kasvatusta. ”Sieltä se tulee: maailman paras peruskoulu.”

2. Koko ikäluokka peruskoulussa

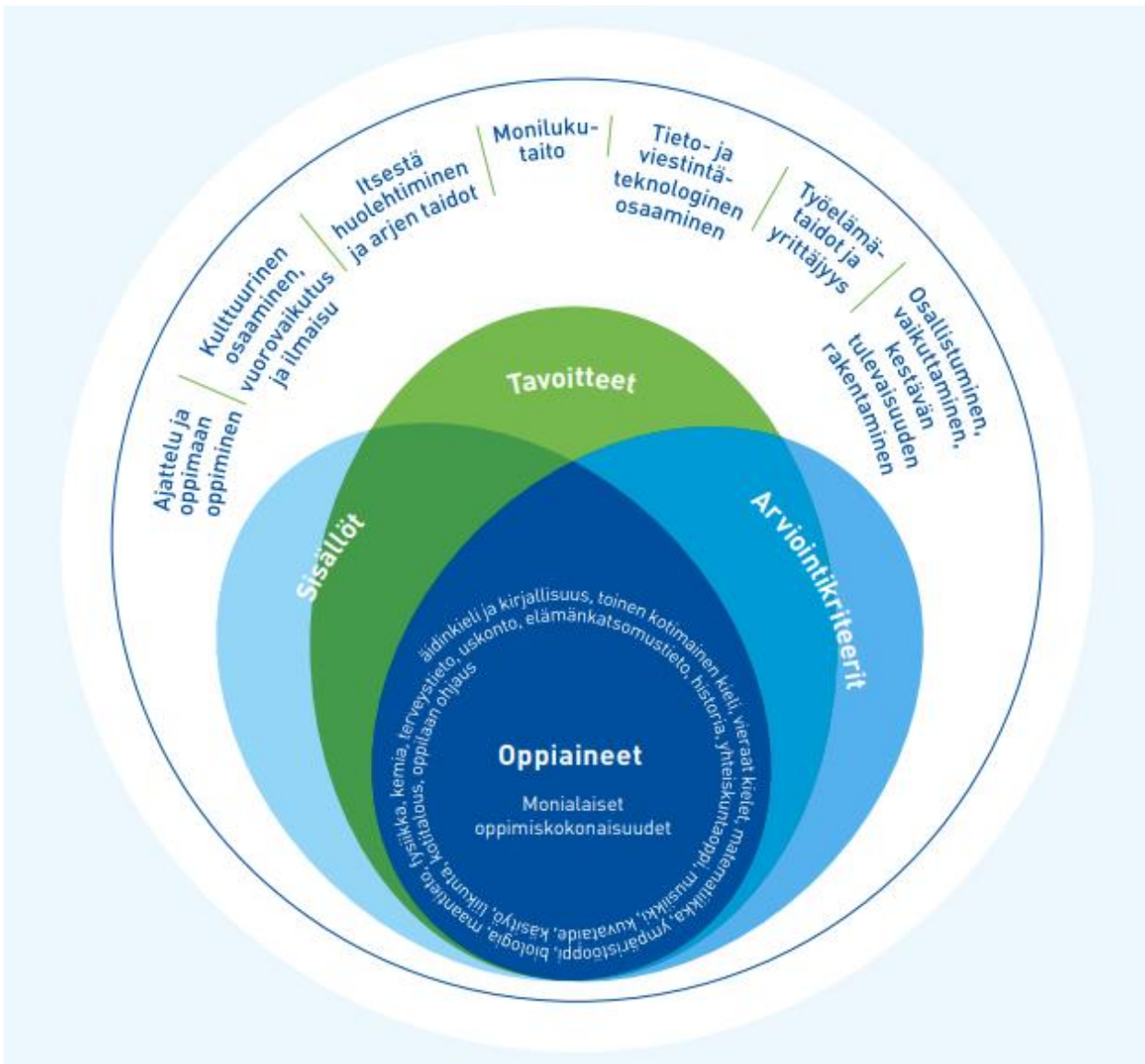
Peruskoulua kävi 560 000 oppilasta vuonna 2018 (Tilastokeskus). Peruskouluun kuuluvat luokat 1–9, ja se on tarkoitettu koko ikäluokalle (7–16-vuotiaat). Peruskoulussa on todella kansakunnan koko kirjo ja tulevaisuus.

Kuuden ensimmäisen vuoden aikana opetusta antaa tyypillisesti luokanopettaja, joka opettaa kaikkia tai useimpia aineita. Kolmen ylimmän luokan opetus on pääosin aineenopetusta, jolloin eri oppiaineita opettavat asianomaisten aineiden opettajat. Suomessa oli vuonna 2017 noin 2 300 koulua, joissa annetaan perusopetusta. Valtaosa (96 %) koululaisista käy kunnallista koulua. (OPH)

Tavallisia tehtävänimikkeitä peruskoulussa ovat luokanopettajan lisäksi erityisopettaja, peruskoulun lehtori, koulunkäynninohjaaja (koulunkäyntiavustaja), tuntiopettaja ja erityisluokanopettaja.

3. Mikä saa aikaan muutosta peruskouluissa?

- Oppilaiden tuen tarpeen kasvu, muun muassa eri kulttuuritaustoista tulevat lapset ja vanhemmat. Viime vuosina resurssit tuen antamiseen ovat kuitenkin jossain määrin heikentyneet
- Saatavilla olevan tiedon määrän valtava kasvu, joka muuttaa opetustavoitteita sekä opetus- ja oppimiskäytäntöjä. Peruskoulussa luodaan pohja elinikäiselle oppimiselle
- Uuden teknologian ja digitalisaation käyttö ja käytön opettaminen
- Digitaalisten oppimisympäristöjen pedagoginen hyödyntäminen ja laadukkaat digitaaliset oppisisällöt
- Joustavat opetusryhmä- ja tilaratkaisut, jotka kytkeytyvät esimerkiksi koulurakennusten uudistamiseen ja yhteisopettajuuteen. Yhteisopettajuus voi olla myös lähi- ja etäopettajan yhteisopettajuutta, kun välimatkat ovat pitkiä
- Uudet opetusmenetelmät ja tavat oppia. Viime vuosina on puhuttu esimerkiksi yli oppiainerajojen toteutettavasta monialaisesta opetuksesta ja opetuksen elävöittämisestä toiminnallisilla menetelmillä, kuten liikkumalla, kokeilemalla ja paikan päällä vieraillemalla
- Toisten koulujen hyvät esimerkit, kuten Järvenpään kaupunki <https://www.kunteko.fi/katso/594>, Tampereen kaupunki <https://www.kunteko.fi/katso/499>, Kaavin kunta <https://www.kunteko.fi/katso/607>, Hämeenlinnan kaupunki <https://www.kunteko.fi/katso/587> ja <https://www.kunteko.fi/katso/569>, Lappeenrannan kaupunki <https://www.kunteko.fi/katso/636>, Vantaan kaupunki <https://www.kunteko.fi/katso/343>, Kontiolahden kunta <https://www.kunteko.fi/katso/741> ja <https://www.kunteko.fi/katso/550>, Kangasalan kunta <https://www.kunteko.fi/katso/463> ja <https://www.kunteko.fi/katso/826>, Kuhmon kaupunki <https://www.kunteko.fi/katso/760>, Hämeenkyrön kunta <https://www.kunteko.fi/katso/580>, <https://www.kunteko.fi/katso/283> ja <https://www.kunteko.fi/katso/506>, Espoon kaupunki <https://www.kunteko.fi/katso/563>, Hollolan kunta <https://www.kunteko.fi/katso/841> ja <https://www.kunteko.fi/katso/628>, Varkauden kaupunki <https://www.kunteko.fi/katso/816>; Helsingin kaupunki <https://www.kunteko.fi/katso/310>,
- Vanhempien ja muiden sidosryhmien merkityksen kasvu
- Kestävän kehityksen haasteet

Kuva 1. Uudistetut opetussuunnitelmat ja niiden perusteet ohjaavat opetusta. (OPH)

4. Esimerkkejä uudeltaisista toimintatavoista ja arvioita niiden yleisyydestä ja merkityksestä

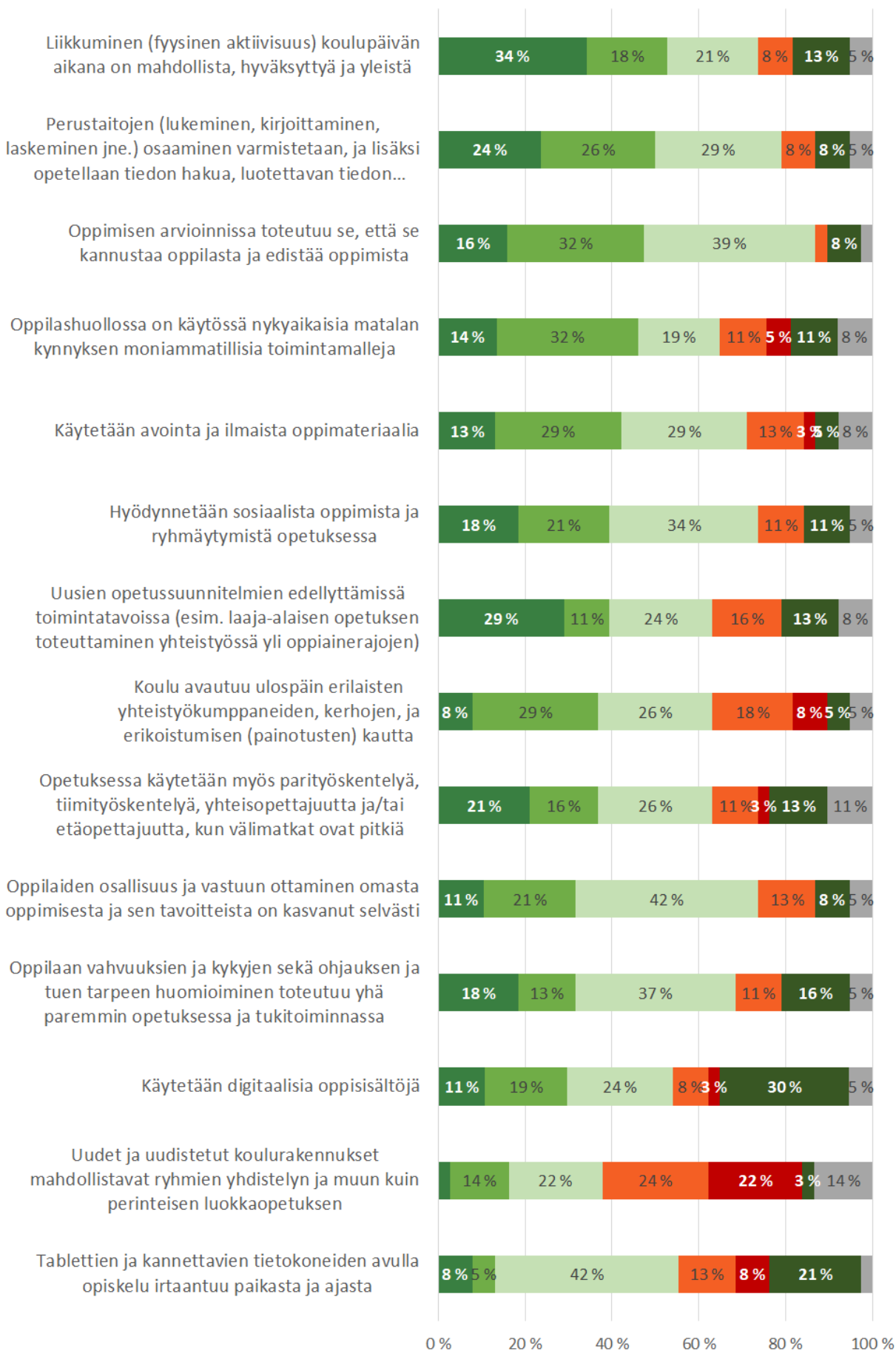

Top 5 -kyselyvastaukset: Mitä nostaisit merkittävimäksi uudeksi asiaksi työn murroksessa

- Digitaitojen käyttö ja käytön opetus
- Oppilaan vahvuuksien ja kykyjen (ja ohjauksen ja tuen tarpeen) parempi huomioiminen opetuksessa ja resursoinnissa
- Lasten osallisuus ja vastuun ottaminen omasta oppimisesta
- Oppilashuollon matalan kynnyksen palvelut (oppilashuollolla tarkoitetaan lapsen hyvästä oppimisesta ja kokonaisvaltaisesta terveydestä ja hyvinvoinnista huolehtimista. Sitä koordinoivaan ryhmään kuuluvat rehtori, erityisopettaja, oppilaanohjaaja, koulupsykologi, koulukuraattori, terveydenhoitaja sekä tarvittaessa opettaja)
- Yhteisopettajuuden, esimerkiksi parityöskentelyn, joka uudistaa perinteistä yksinopettamisen mallia

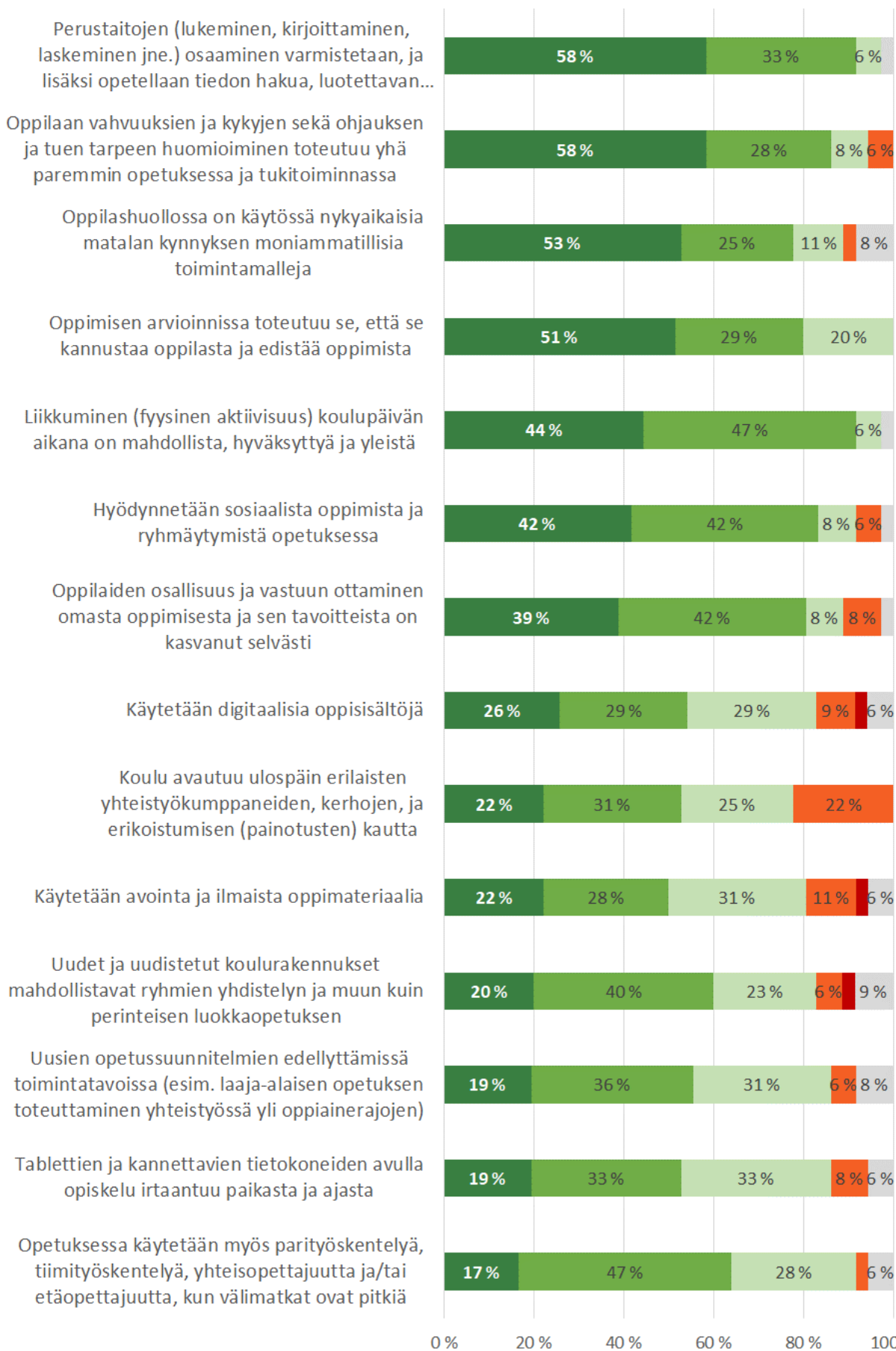
Arvio toimintatavan leviämisenopeudesta kuntakentässä

■ Hyvin suuri ■ Suuri ■ Kohtalainen ■ Pieni ■ Hyvin pieni ■ On jo laajasti levinnyt ■ En osaa sanoa

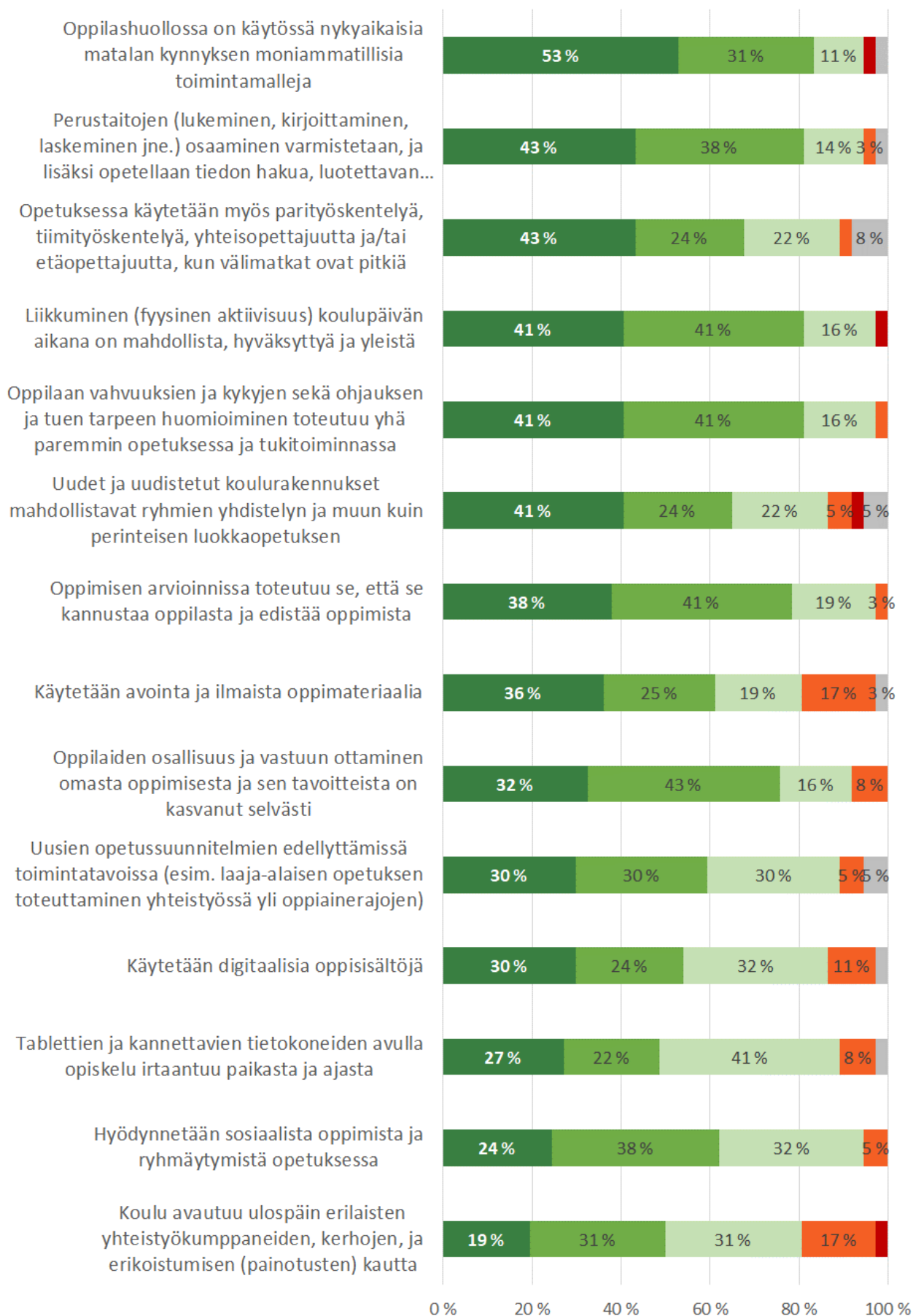
Merkitys asiakkaalle ja kuntalaiselle toteutuessaan

■ Erittäin suuri ■ Suuri ■ Kohtalainen ■ Pieni ■ Ei merkitystä ■ En osaa sanoa

Merkitys henkilöstölle toteutuessaan

■ Erittäin suuri ■ Suuri ■ Kohtalainen ■ Pieni ■ Ei merkitystä ■ En osaa sanoa

5. Nousevia ammatteja ja osaamistarpeita

- Yläkoululle koulutsempparit, koulumentorit ja opinto-ohjaajat kuuntelemaan oppilaiden huolia ja kannustamaan eteenpäin koulunkäynnissä
- Tutor-opettajat
- Erityisopettajat
- Opettajille, koulunkäynninohjaajille ja muulle henkilöstölle
  - Digitaidot, kehittämissaidot ja rohkeus kokeilla
  - Medialukutaito ja merkityksen antaminen
  - Ryhmänohjaamistaidot
  - Vuorovaikutus- ja kohtaamistaidot
  - Taito toimia maahanmuuttajien ja paluumuuttajien kanssa
  - Sosiaali- ja terveysalan osaaminen
- Hyvän vuorovaikutuksen osaamisen kehittäminen
  - Miten kohdataan työyhteisön jäsenet, huoltajat, eri vastuualueiden työntekijät
  - Miten kohdataan työssä erilaiset ja eri-ikäiset lapset ja nuoret
- Oman työn hallinta: tavoitteet, vastuut, ajankäyttö, itseohjautuvuus

6. Miten työnmurrosta peruskouluissa kannattaa seurata?

- Seuraamalla alan tilastoja, tutkimuksia ja kehitystekoja (Tekojen tori)
- Jatkamalla alan asiantuntijoiden ja kehittäjien tapaamisia
- Hyödynnetään olemassa olevia rehtoreiden ja opettajien verkostoja ja ryhmiä
- Seurataan oppimistulosten kehitystä sekä lasten ja nuorten hyvinvointia (sekä koulun osuutta siinä)
- Seurataan erityisopetuksen eri portailla olevien osuutta sekä annettavien tukitoimien toteutumaa

7. Mitä on tarpeen tehdä, jotta kunta-ala onnistuu työn murroksessa?

- Ymmärtää, että työtä tehdään lasten kanssa, ei tietokoneen. Ihmisen kohtaaminen ja perusasioiden opetus on tärkeintä perusopetuksessa. Digi on väline
- Oppilaantuntemus ja matalan kynnyksen kohtaaminen mahdollistavat opetushenkilökunnalle nopean puuttumisen ja tuen antamisen. Huolehditään, että on aikaa kohtaamiselle ja sille, että oppilas huomataan ja tulee nähdyksi
- ”Tärkeää perusopetuksessa: Erilaisten taitojen oppiminen tulevaisuutta varten, kipinä osaamisen kehittämisestä kytemään, hyvä asenne elämään”
- ”Aikuisia pitää olla riittävästi eikä nuoria saa ohjata liikaa itsenäiseen työskentelyyn; pitää varmistaa, että kaikki oppilaat pysyvät mukana oppimisen tahdissa.”
- Riittävästi oppilashuoltohenkilöstöä tarvittavien tukitoimien toteuttamiseksi
- Läksytutorit tai läksyryhmät kannustamaan eteenpäin opiskelussa
- Opettajilla mahdollisuus valita opetukseen soveltuvaa ja pedagogisesti laadukasta oppimateriaalia
- Selkiytetään arvioinnin eri tehtävät: Oppilaan osaamista suhteessa tavoitteisiin arvioidaan selkeillä kriteereillä. Lisäksi opetukseen kuuluu oppilaiden kannustaminen, jatkuvan palautteen antaminen ja itsearviointi
- ”Kysytään uudistuksissa niiltä, jotka tekevät sitä työtä mitä pitäisi muuttaa.”
- Tehdään moniammatillista yhteistyötä
- Tehdään yhteistyötä urheiluseurojen, kulttuurialan-, nuorisojärjestöjen ja muiden kumppanien kanssa
- ”Kaipaisin muutakin kehittämistä kuin opetussuunnitelmien uudistamista. Pitäisi perehtyä oppilaiden osaamiseen ja jatko-opinnoista selviytymiseen niiden osalta, joilla on paljon erityistuen tarpeita ja haasteita sosiaalisissa taidoissa. Integraatio ei palvele oppilasta, jolla on paljon haasteita selvitä oppimisen ja sosiaalisten tilanteiden verkosta.”

8. Mitä tai miten tekemällä epäonnistumisen riski kasvaa?

- Säästämällä opetustyön kannalta vääristä asioista
- Uusilla sähköisillä ohjelmilla ja niiden kautta jaettavilla tehtävillä on helppo ylikuormittaa opettajia
- Ei välitetä siitä, että osa oppijoista on vastahakoisia oppimaan mitään, koska ovat murrosiässä
- Ei välitetä siitä, että pojat selviytyvät keskimäärin tyttöjä heikommin peruskoulussa
- Suhtautumalla välinpitämättömästi väkivaltaan tai sen uhkaan kouluissa ja koulutyössä
- Päästämällä kaikki lävitse kaikesta ja olemalla piittaamatta lasten ja nuorten erilaisista tavoista oppia ja valmiuksista ottaa itsenäistä vastuuta. Tällä tavoin tuotetaan iso joukko väliinputoajia ja tulevia syrjäytyneitä. Lapsiin pitää panostaa ja heitä pitää tukea ja auttaa ajoissa eikä vasta sitten, kun he ovat 15 – 17-vuotiaita
- Unohtamalla uudistuksissa tutkimustiedot lasten kehityksestä, oppimisen hyvistä edellytyksistä ja tehokkaista oppimistavoista
- Tukitoimista, esimerkiksi erityistuesta päättäminen kestää liian kauan
- Tukitoimia ei ole tarjolla lapsille, perheille ja koululle
- Ei koulukuntoisille lapsille ei ole muuta paikkaa kuin koululuokka
- Laiminlyömällä jo töissä olevan opetushenkilökunnan täydennyskoulutus uudistuksissa
- Laiminlyömällä henkilöstön hyvinvoinnista huolehtiminen

9. Mahdollisia seurauksia ja kytkeviä työmarkkina- ja kehittämistoimintaan

- Pohdittavaksi neuvottelu- ja työryhmissä
- Kunnat haluavat ostaa opettajilta työtä ja opettajat haluavat sitä tehdä, mutta mahdollistavatko sopimukset kaiken tarvittavan työn ostamisen, siitä palkitsemisen, työn johtamisen ja uudenlaiset työtavat, esimerkiksi yhteisopettajuuden?